

DE TOEKOMST VAN HET KONINKRIJK

Symposium *"Samen binnen het Koninkrijk: the rules and play of the game"*

Curaçao, vrijdag 16 april 2010

Georganiseerd door staatssecretaris drs. A. Bijleveld-Schouten

Stelling

"Zonder het Koninkrijk geen economische vooruitgang"

Een eerste reactie van mr Karel Frielink op de stelling

Een belangrijk probleem binnen het Koninkrijk is dat wij elkaar over en weer niet goed begrijpen en vaak te overspannen op elkaar reageren. We moeten leren omgaan met een soort prettige verdeeldheid.¹ We zijn het niet altijd met elkaar eens en we hoeven elkaars opvattingen en gedragingen ook niet echt diep te respecteren, als we maar leren die prettige verdeeldheid iets meer te verdragen in de democratie. Leven en laten leven is een houding die past in de Nederlandse traditie, maar die Nederland nog wel eens uit het oog verliest als het om de Nederlandse Antillen gaat. Een zekere beschaafde onverschilligheid, waarbij we af en toe, en over en weer, een klein beetje weggijken als de ander iets doet wat ons minder aanstaat is volgens mij goed.

We hebben nauwelijks consensus op Curaçao, laat staan binnen het Koninkrijk. Er is geen oprechte politieke wil om de problemen binnen het Koninkrijk op te lossen. Nederland bekijkt de Nederlandse Antillen (Curaçao) teveel door een bestuurlijke en ambtelijke bril. Nederland heeft als Europees land ook geen politiek-strategische redenen om met Curaçao verbonden te blijven. Waar het op Koninkrijksniveau (dan ook) aan ontbreekt is teamvorming. Bovendien is er behoefte aan een integrale, sociaal-economische en culturele aanpak. We hebben immers op Curaçao zowel enorme welvaart als schrijnende armoede. De gevaren daarvan zijn: toenevende instabiliteit, een niet functionerende maatschappij en toenemende politieke en maatschappelijke tegenstellingen. In een dergelijke omgeving kunnen politieke randfiguren tot bloei komen.

Het Koninkrijk biedt een zekere mate van politieke stabiliteit. En voor economische vooruitgang is dat een belangrijke randvoorwaarde. Door de sterke familiale, taalkundige, historische, eco-

¹ De term is van socioloog Dick Pels. Ik kwam die tegen in een interview met hem op deze website: http://www.humanistischverbond.nl/nieuws/archief/2006/dickpels_over_opium_van_het_volk

nomische en juridische banden tussen Curaçao en Nederland ligt het voor de hand om - over en weer - te kijken welke mogelijkheden de koninkrijkspartners bieden. Maar we hebben in het verleden gezien dat Nederland er geen moeite mee heeft om fiscaal met ons te concurreren (o.a. scheepsregistratie). De gedachte dat we ook partners kunnen zijn is soms ver te zoeken.

Het is van belang te constateren dat het Koninkrijk een staatkundig concept is. Het is geen kwellende band die eraan in de weg staat als wij bijvoorbeeld toenadering tot Caricom (*Caribbean Community and Common Market*) zoeken. Het doel van de Caricom is het verbeteren van de handels- en economische relaties tussen de verschillende deelnemende landen. Of er voor ons muziek in Caricom zit moet nog worden bekeken, maar het is in ieder geval een optie.

Denkbaar is ook dat Curaçao met Aruba en/of Sint Maarten afspraken maakt, bijvoorbeeld op het terrein van de gezondheidszorg (waarom alles aanbieden op elk eiland?), douane & immigratie, toerisme, gezamenlijke handelsmissies, onderwijs (in het bijzonder de universiteiten) en noem maar op. Voor ieder onderwerp bekijk je dan wie de beste partner is om mee samen te werken, binnen dan wel buiten het Koninkrijk.

De 'brain drain' waarmee wij in de afgelopen decennia zijn geconfronteerd is een ware nachtmerrie.² Economen die zich bezighouden met de problematiek van de economische vooruitgang zijn unaniem van oordeel dat groei niet mogelijk is zonder een bekwame bestuurlijke en economische elite.³ We hebben het dan over twee groepen. De eerste bestaat uit de ministers/gedeputeerden, de volksvertegenwoordigers, de managers van grote bedrijven, kortom die mensen die sociale verantwoordelijkheden hebben ten opzichte van de medemens, leiding moeten geven aan zeer velen en de richting bepalen waarin een land zich beweegt. Direct onder deze laag bevindt zich een groep mensen die posities in de samenleving bekleden waarvoor een lange studie en een behoorlijke intelligentie vereist zijn. Dat zijn dan de hoogleraren, artsen, rechters, advocaten, architecten e.d. Deze groep levert veelal de leden op voor de eerste groep.

We hebben er dus belang bij om beter opgeleiden naar hier te halen en om ons eiland juist voor deze groep zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Curaçao moet zich meer openstellen voor de wereld. Zoals we nu leven, kunnen we niet blijven doorgaan. Kortzichtig. Kleingeestig. Navelstaarderig. Rondtollend in historische frustraties. Te nationalistisch. Het Koninkrijk als staatsverband is dan wellicht een rustig bezit, het biedt niet noodzakelijk het beste perspectief op economische vooruitgang.

² Zie ook Dr. E.D. Tromp, *The Netherlands Antilles after six years of adjustments efforts with the IMF: A critical evaluation* (http://www.centralbank.an/publications_statistics.php?sub=21&id=65).

³ Zie mr. dr. W.R.W. (Walther) Donner, *Gedachten bij de herdenking van 34 jaar srefidensi*, november 2009. Te vinden op: <http://www.schrijversgroep77.org/?p=706>

De huidige crisis op Curaçao is ernstig! Maar we lijken de ernst van de situatie te negeren. We hebben ook nog niet nagedacht over de toekomst, over de samenhang van verleden, cultuur, onderwijs, politiek, openbaar bestuur, milieu, energie, veiligheid, economie en noem maar op.⁴ Waar willen we met Curacao over 10, 25 en 50 jaar staan? We proberen nu brandjes te blussen en crises die zich aandienen ad hoc en bij voorkeur symptomatisch te bestrijden. Ook al heeft elk van die problemen zijn eigen logica, dat ze aan elkaar verbonden zijn is net zo logisch.

Voor onze huidige problemen hebben we in eerste instantie politiek leiderschap nodig. Maar daarnaast ook maatschappelijke leiders, en leiders in de kunst. Als we een meer alomvattende aanpak kiezen, krijgen we de geest weer, verbetert de stemming en nemen uiteindelijk ook de investeringen toe. Er is zeker een rol weggelegd voor schrijvers, zangers, sporters en andere beroemdheden: zij kunnen helpen met het geven van voorlichting en het kweken van begrip. Op dit moment zijn de schreeuwers teveel aan het woord en die zijn enkel met hun eigenbelang en hun eigen, kleine politieke spelletjes bezig. Autonomie is prachtig, maar je kunt er niet van leven!

* * * * *

⁴ Zie ook het interview met Jeffrey Sachs '*We willen de crisis niet begrijpen*' (<http://www.energieregie.nl/globaal-bewust/jeffrey-sachs-we-willen-de-crisis-niet-begrijpen.html>).